JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PHILIPPE LÉGER
28 päivänä lokakuuta 1999 *

1. Tämä ennakkoratkaisupyyntö liittyy kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 22 päivänä joulukuuta 1986 annettuun neuvoston direktiiviin 87/102/ETY [1] (jäljempänä direktiivi 87/102/ETY tai direktiivi.) [2]

Landgericht Potsdam (Saksa) haluaa tietää, onko tätä direktiiviä sovellettava "kuluttajan" tekemään takaussopimukseen, joka on tarkoitettu elinkeinonharjoittajan kolmannelle henkilölle myöntämän velan takaisinmaksun vakuudeksi.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

Direktiivi 87/102/ETY

2. Direktiivillä 87/102/ETY taataan jäsenvaltioiden kuluttajille vähimmäissuoja kulutusluottojen alalla.

3. Sen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tätä direktiiviä sovelletaan luottosopimuksiin.

2. Tässä direktiivissä:

a) 'kuluttajalla' tarkoitetaan luonnollista henkilöä, jonka tässä direktiivissä tarkoitettujen toimien ei voida katsoa liittyvän hänen elinkeinonsa tai ammattinsa harjoittamiseen;

b) 'luotonantajalla' tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ammatti- tai elinkeinotoiminnassaan myöntää luottoja, taikka tällaisten henkilöiden ryhmää;

c) 'luottosopimuksella' tarkoitetaan sopimusta, jonka mukaan luotonantaja myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle

* — Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — EYVL 1987, L 42, s. 48.

2 — Direktiiviä 87/102/ETY on muutettu kaksi kertaa, 22.2.1990 annetulla neuvoston direktiivillä 90/88/ETY (EYVL L 61, s. 14) ja 16.2.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/7/EY (EYVL L 101, s. 17). Jollei erikseen toisin mainita, ilmaisuilla "direktiivi 87/102/ETY" tai "direktiivi" tarkoitetaan direktiiviä 87/102/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna kahdella edellä mainitulla säädöksellä.

luottoa maksun lykkäyksen, lainan tai muun sellaisen taloudellisen järjestelyn muodossa.

— —

d) 'kulutusluoton kokonaiskustannuksilla' tarkoitetaan kaikkia kustannuksia, mukaan luettuna korko ja muut maksut, jotka kuluttajan on maksettava luotosta;

e) 'todellisella vuosikorolla' tarkoitetaan kulutusluoton kokonaiskustannuksia vuosikorkona luoton määrälle ja laskettuna [kyseisissä direktiivin säännöksissä] säädetyllä tavalla."

4. Direktiivin 87/102/ETY 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tätä direktiiviä ei sovelleta:

— —

b) vuokrasopimuksiin, jollei sopimuksessa määrätä, että omistusoikeus tulee lopulta siirtymään vuokraajalle;

— —

f) luottosopimuksiin, joissa luoton määrä on vähemmän kuin 200 ecua tai enemmän kuin 20 000 ecua;

— — ."

5. Direktiivin 87/102/ETY 4 artiklan mukaan:

"1. Luottosopimus on tehtävä kirjallisesti. Kuluttajalle on annettava kirjallinen sopimuskappale.

2. Kirjallisessa sopimuksessa on mainittava:

a) todellinen vuosikorko;

b) ehdot, joiden nojalla todellista vuosikorkoa voidaan muuttaa.

— —

c) kuluttajan maksettavaksi tulevien lyhennysten sekä korkoerien ja muiden maksujen suuruus, lukumäärä ja maksuvälit tai eräpäivät sekä, jos se on mahdollista, niiden yhteismäärä;

d) sellaiset [luoton kustannukset], joita ei ole otettu huomioon todellista vuosikorkoa laskettaessa mutta jotka kuluttajan on tietyissä olosuhteissa maksettava, sekä maininta näistä olosuhteista — — .

3. Kirjallisessa sopimuksessa on lisäksi mainittava muut olennaiset sopimusehdot.

Tämän direktiivin liitteessä [I] on lueteltu asian selventämiseksi sellaisia ehtoja, joiden mainitsemista olennaisina ehtoina kirjallisessa sopimuksessa jäsenvaltiot voivat vaatia."

6. Direktiivin 87/102/ETY liitteessä I esitetty luettelo "muista olennaisista sopimusehdoista" sisältää seuraavat tiedot:

"1. [Kun kyseessä ovat] luottosopimukset, joilla rahoitetaan tiettyjen tavaroiden tai palvelujen hankkimista:

i) sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai palvelujen yksilöinti;

ii) käteishinta ja luottosopimuksen perusteella maksettava hinta;

iii) mahdollinen käteismaksuosuus sekä maksuerien lukumäärä, suuruus ja eräpäivät — —

iv) maininta siitä, että kuluttajalla on [direktiivin] 8 artiklassa tarkoitettu oikeus vähennykseen, jos hän maksaa ennen [luoton] eräpäivää;

v) tavaroiden omistaja (jollei omistusoikeus siirry heti kuluttajalle) ja ne ehdot, joiden perusteella kuluttaja saa omistusoikeuden tavaroihin;

vi) mahdollisesti vaaditun vakuuden yksilöinti;

vii) mahdollinen peruuttamisaika;

viii) maininta mahdollisesti vaadittavasta vakuutuksesta tai vakuutuksista ja, jollei kuluttaja valitse vakuutuksenantajaa, maininta vakuutuskustannuksista;

ix) kuluttajan velvollisuus säästää tietty määrä rahaa erityiselle tilille.

— — "

7. Direktiivin 87/102/ETY 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tämä direktiivi ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai antamasta kuluttajia tehokkaammin suojaavia säännöksiä, jotka ovat sopusoinnussa niille perustamissopimuksen mukaan kuuluvien velvollisuuksien kanssa."

Kansalliset säännökset

8. Direktiivi on saatettu Saksassa osaksi kansallista oikeusjärjestystä 17.12.1990 annetulla Verbraucherkreditgesetzillä [3] (kulutusluottolaki; jäljempänä VerbrKrG).

9. VerbrKrG:n 1 §:n mukaan tätä lakia sovelletaan "luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, joka elinkeino- ja ammattitoiminnassaan myöntää luottoja (luotonantaja) — — ja luonnollisen henkilön välillä tehtyihin luottosopimuksiin, jollei luotto ole tarkoitettu tämän jo harjoittamaan elinkeino- ja ammattitoimintaan (kuluttaja)". [4]

Saksan lainsäädäntö suojaa siis luottoa yksityisiin tarkoituksiin ottavien luonnollisten henkilöiden lisäksi sellaisia henkilöitä, jotka ottavat luottoa rahoittaakseen elinkeinotoiminnan aloittamisen. Sen sijaan luonnolliset henkilöt, jotka ottavat luottoa jo harjoittamansa elinkeinotoiminnan rahoittamiseen, jätetään sen soveltamisalan ulkopuolelle.

3 — BGBl. I, s. 2840.

4 — VerbrKrG:n 1 §:n 2 momentin määritelmän mukaan "luottosopimuksella" tarkoitetaan " — — sopimusta, jolla luotonantaja myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle maksua vastaan luottoa lainan, maksun lykkäyksen tai muun sellaisen rahoitusjärjestelyn muodossa".

10. VerbrKrG:n 7 §:ssä annetaan kuluttajalle oikeus peruuttaa luottosopimus tietyn määräajan kuluessa.[5] Määräaika päättyy viikon kuluttua siitä, kun asianomaiselle kuluttajalle on asianmukaisesti ilmoitettu peruuttamisoikeudesta. Jollei kuluttaja ole saanut tällaista ilmoitusta, hän voi käyttää peruuttamisoikeuttaan koko sen ajan, kun luottosopimus on voimassa, kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua sitoumuksesta vastattavaksi ottamisesta.

II Tosiseikat ja pääasian käsittelyn vaiheet

11. Berliner Kindl Brauerei AG (jäljempänä panimo) myönsi 8.12.1993 Diesterbeckille (toisin sanoen päävelalliselle) 32 000 Saksan markan (DEM) suuruisen lainan ja vuokrasi sille 58 523 DEM:n arvosta irtainta omaisuutta. Näiden sopimusten tekemisellä pyrittiin varmistamaan päävelallisen rahoitus ravintolan perustamista varten.

12. Siepert antoi Diesterbeckin sitoumuksesta panimolle 20.12.1993 päivätyllä kirjallisella ilmoituksella 90 000 DEM:n suuruisen takauksen. On kiistatonta, että tällä ilmoituksella ei ollut yhteyttä Siepertin elinkeino- ja ammattitoimintaan.[6] Siepertille ei myöskään ollut ilmoitettu peruuttamisoikeudesta.[7]

13. Siepert peruutti sitoumuksensa kesäkuussa 1994. Hän ilmoitti panimon edustajan kanssa pitämässään neuvottelussa, ettei hän haluakaan enää taata Diesterbeckin lainaa, ja peruutti takausta koskevan ilmoituksensa.[8]

5 — VerbrKrG:n 7 artiklan sanamuoto on seuraava:
"1) Kuluttajan luottosopimuksen tekemiseksi antaman tahdonilmaisun oikeusvaikutukset alkavat vain, jos kuluttaja ei peruuta sitä kirjallisesti viikon kuluessa.
2) Määräajan noudattamiseksi riittää, kun peruutus lähetetään ennen sen umpeutumista. Määräaika alkaa vasta siitä, kun kuluttaja on vastaanottanut selvästi luettavin kirjaimin painetun ilmoituksen, jossa ilmoitetaan hänen ensimmäisen virkkeen mukaisesta peruuttamisoikeudestaan. Kuluttajan on allekirjoitettava tämä ilmoitus, ja siinä on mainittava sen henkilön nimi ja osoite, jolle peruutus lähetetään. Jos kuluttajalle ei ole ilmoitettu toisen virkkeen mukaisesti peruuttamisoikeudesta, peruuttamisoikeus pysyy voimassa, kunnes kumpikin osapuoli on täyttänyt täysin velvollisuutensa, mutta sitä on kuitenkin käytettävä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun kuluttaja on ilmaissut tahtovansa tehdä luottosopimuksen."

6 — Ennakkoratkaisupyynnön I.1 kohta.

7 — Ennakkoratkaisupyynnön I.2 kohta.

8 — Panimo kiistää tämän kirjallisissa huomautuksissaan (1 ja 2 kohta). Se väittää, että Siepert ei kertaakaan edes suullisesti peruuttanut takausta koskevaa ilmoitustaan. Tässä yhteydessä on syytä kerrata, että EY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa (josta on tullut EY 234 artikla) määrätyssä menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuimien ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, oikeusriidan tosiseikaston arvioiminen tai tarkastaminen kuuluu yksinomaan kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan (ks. mm. asia 13/68, Salgoil, tuomio 19.12.1968, Kok. 1968, s. 661, 672; Kok. Ep. I, s. 365; asia 104/77, Oehlschläger, tuomio 16.3.1978, Kok. 1978, s. 791, 4 kohta; asia C-235/95, Dumon ja Froment, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. I-4531, 25 kohta ja yhdistetyt asiat C-175/98 ja C-177/98, Lirussi ja Bizzaro, tuomio 5.10.1999, Kok. 1999, s. I-6881, 37 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen antamaan tuomion ainoastaan yhteisön säädöksen tulkinnasta tai pätevyydestä niiden tosiseikkojen perusteella, jotka kansallinen tuomioistuin on sille ilmoittanut (ks. erityisesti em. asia Oehlschläger, tuomion 4 kohta; asia C-30/93, AC-ATEL Electronics Vertriebs, tuomio 2.6.1994, Kok. 1994, s. I-2305, 16 kohta ja asia C-352/95, Phytheron International, tuomio 20.3.1997, Kok. 1997, s. I-1729, 11 kohta). Ennakkoratkaisupyynnössään (I.2 kohta) Landgericht Potsdam kuitenkin totesi seuraavaa: "Heinäkuun 1994 lopussa käydyssä neuvottelussa vastaaja [Siepert] ilmoitti kantajan [panimo] edustajalle, ettei hän halua ylipäätään taata, ja peruutti tätä koskevan ilmoituksensa." Myös ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hylkäsi panimon väitteen, jonka mukaan Siepertin takausta koskevan ilmoituksen suullinen peruutus ei kansallisen oikeuden mukaan olisi pätevä (ennakkoratkaisupyynnön III.1 kohta). Näin ollen en voi — sen enempää kuin yhteisöjen tuomioistuinkaan — asettaa kyseenalaisiksi näitä tosiseikkoja, koska se merkitsisi puuttumista niiden kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan, joiden vastuulla oikeusriidan ratkaiseminen on.

14. Diesterbeckin jätettyä täyttämättä velvoitteensa panimo päätti irtisanoa luottosopimuksen ja periä saataviaan oikeusteitse. Tuomioistuin määräsi päävelallisen maksamaan panimolle 28 952,43 DEM:n suuruisen summan.

15. Lisäksi panimo vaati Siepertiä suorittamaan kyseisen summan takaussopimuksen nojalla.

16. Landgericht Potsdam määräsi vastaajan suorittamaan tämän määrän 8.12.1997 antamallaan yksipuolisella tuomiolla.

17. Siepert haki takaisinsaantia. Hän väittää hakemuksessaan peruneensa takaussopimuksen hyväksytysti VerbrKrG:n 7 §:ssä säädetyssä yhden vuoden määräajassa.

18. Ennakkoratkaisupyynnössään Landgericht Potsdam toteaa panimon ja päävelallisen välisen luottosopimuksen kuuluvan VerbrKrG:n soveltamisalaan. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen sijaan epävarma siitä, voidaanko Saksan lainsäädäntöä soveltaa myös Siepertin tekemään takaussopimukseen.

III Ennakkoratkaisukysymys

19. Koska Landgericht Potsdam katsoi, että tämän asian ratkaisemiseksi on tarpeen määritellä direktiivin 87/102/ETY soveltamisala, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Kuuluuko luonnollisen henkilön muuten kuin elinkeinoaan tai ammattiaan harjoittaessaan tekemä takaussopimus kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 87/102/ETY soveltamisalaan, jos takaussopimus on tehty sellaisen velan takaisinmaksun vakuudeksi, jota päävelallinen *ei ole* ottanut jo harjoittamansa elinkeino- ja ammattitoiminnan yhteydessä?"

IV Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta

20. Panimo väitti suullisen menettelyn aikana, ettei ennakkoratkaisupyyntöä voida ottaa tutkittavaksi.

21. Se väittää, ettei direktiiviä 87/102/ETY voida ennakkoratkaisukysymyksestä riippumatta soveltaa käsiteltävänä olevaan pääasiaan.

Ensinnäkin sen mukaan direktiivissä "kuluttajalla" tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka ei toimi elinkeino- tai ammattitoimintansa yhteydessä. Siksi direktiiviä ei voida soveltaa tässä asiassa kysymyksessä olevan kaltaiseen yksityishenkilöön, joka ottaa lainan aloittaakseen elinkeinotoiminnan. Ainoastaan Saksan lainsäädäntö suojelee tähän ryhmään kuuluvia "kuluttajia".

Toiseksi direktiiviä ei voida soveltaa yli 20 000 ecun suuruisiin luottosopimuksiin. Päävelallisen ottama laina ylitti tämän enimmäismäärän, koska sen kokonaissumma oli 90 523 DEM, mikä vastaa 46 903:a ecua.[9] Panimon mukaan riidanalaiset sopimukset kuuluvat kuitenkin VerbrKrG:n soveltamisalaan. Saksan lainsäädännössä elinkeinotoiminnan aloittamiseen tarkoitetuille lainoille vahvistettu enimmäismäärä on nimittäin suurempi kuin direktiivissä eli 100 000 DEM.

Kolmanneksi direktiivissä ei panimon mielestä anneta kuluttajalle oikeutta peruuttaa luottosopimusta. Vaikka direktiivissä säädetty suoja ulottuisikin takauksiin, Siepert ei voi siten vedota takausilmoituksensa peruuttamiseksi yhteisön oikeuteen. Hänellä on sellainen oikeus ainoastaan VerbrKrG:n 7 §:n perusteella.

Panimon mukaan tästä seuraa, että pääasia ei kuulu direktiivin, vaan yksinomaan VerbrKrG:n soveltamisalaan.

22. Ensisilmäyksen perusteella tarkasteltuna panimon väitteissä on kysymys ns. Dzodzi-tapaukseen perustuvassa oikeuskäytännössä[10] käsitellystä ongelmasta. Panimo pyrkii pääasiallisesti selvittämään, onko tuomioistuimella perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla toimivalta tulkita direktiiviä 87/102/ETY, jos pääasia jää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

23. Kerrattakoon, että kyseisen oikeuskäytännön mukaan "yhteisöjen tuomioistuin on — — katsonut, että sillä on toimivalta ratkaista yhteisön oikeuden säännöksiä koskevia ennakkoratkai-

9 — Panimon ja päävelallisen välisten sopimusten tekopäivänä 8.12.1993 ecun ja DEM:n vaihtokurssi oli 1 ecu = 1,93002 DEM.

10 — Tämä oikeuskäytäntö sai alkunsa vuonna 1985, ks. asia 166/84, Thomasdünger, tuomio 26.9.1985 (Kok. 1985, s. 3001); yhdistetyt asiat C-297/88 ja C-197/89, Dzodzi, tuomio 18.10.1990 (Kok. 1990, s. I-3763; Kok. Ep. X, s. 555); asia C-231/89, Gmurzynska-Bscher, tuomio 8.11.1990 (Kok. 1990, s. I-4003); asia C-384/89, Tomatis ja Fulchiron, tuomio 24.1.1991 (Kok. 1991, s. I-127); asia C-88/91, Federconsorzi, tuomio 25.6.1992 (Kok. 1992, s. I-4035); asia C-73/89, Fournier, tuomio 12.11.1992 (Kok. 1992, s. I-5621); asia C-346/93, Kleinwort Benson, tuomio 28.3.1995 (Kok. 1995, s. I-615); asia C-28/95, Leur-Bloem, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4161); asia C-130/95, Giloy, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4291) ja asia C-247/97, Schoonbroodt, tuomio 3.12.1998 (Kok. 1998, s. I-8095).

sukysymyksiä sellaisissa tapauksissa, joissa pääasian tosiseikat jäävät yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle mutta joissa yhteisön oikeuden säännöksiä sovelletaan kansallisen oikeuden perusteella". [11]

Yhteisöjen tuomioistuin on myös tulkinnut, että sillä "on perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla toimivalta tulkita yhteisön oikeutta silloin, kun se ei suoraan koske kyseistä tilannetta mutta kun kansallinen lainsäätäjä on saattaessaan direktiivin säännöksiä osaksi kansallista oikeusjärjestystä päättänyt käsitellä sekä yksinomaisesti maan sisäisiä tilanteita että direktiivillä säänneltyjä tilanteita samalla tavalla ja siten mukauttanut kansallisen lainsäädännön yhteisön oikeuteen". [12]

24. Tällä oikeuskäytännöllä ei mielestäni näyttäisi kuitenkaan olevan merkitystä tämän asian ratkaisun kannalta. [13]

25. Dzodzi-tapaukseen perustuvassa oikeuskäytännössä [14] jäsenvaltion viranomaiset nimittäin laajensivat *oma-aloitteisesti* ja *yksipuolisesti* yhteisön oikeuden soveltamisalaa tilanteisiin, joita tällä *lainsäädännöllä ei pyritty sääntelemään.*

Asiassa Gmurzynska-Bscher [15] Saksan lainsäätäjä viittasi yhteisen tullitariffin nimikkeistöön — jota sovelletaan yhteisön ulkopuolisista maista tulevaan tuontiin — määritellessään toisesta jäsenvaltiosta lähtöisin oleviin tuontitavaroihin sovellettavaa kansallista tariffia.

Samaten Dzodzi-tapauksessa [16] eräät yhteisön oikeudet — etenkin oleskeluoikeus — oli Belgian lainsäädännössä laajennettu koskemaan Belgian kansalaisen ulkomaalaista puolisoa jopa siinä tapauksessa, että kyseinen Belgian kansalainen ei koskaan ollut käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen yhteisössä.

Myös asiassa Leur-Bloem [17] Alankomaiden lainsäätäjä oli laajentanut direktiivin

11 — Em. asia Schoonbroodt, tuomion 14 kohta.

12 — Em. asia Leur-Bloem, tuomiolauselman 1 kohta.

13 — Dzodzi-tapaukseen perustuva oikeuskäytäntö käynnisti kiivaan keskustelun yhteisön oikeuden alalla. Ks. julkisasiamies Mancinin ratkaisuehdotus em. asiassa Thomasdünger, julkisasiamies Darmonin ratkaisuehdotus em. asioissa Dzodzi ja Gmurzynska-Bscher, julkisasiamies Tesauron ratkaisuehdotus em. asiassa Kleinwort Benson ja julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotus em. asioissa Leur-Bloem ja Giloy. Oikeuskirjallisuudesta ks. mm. Rodière, P., "Sur les effets directifs du droit (social) communautaire", *Revue trimestrielle de droit européen*, 1991, s. 565—586; Martin, D., "Du bon usage de l'article 177 du Traité de Rome", *Revue de jurisprudence de Liège, Mons et Bruxelles*, 1991, s. 189—191; Simon, D., asioissa Dzodzi ja Gmurzynska-Bscher annettuja tuomioita koskeva kannanotto, *Journal du droit international*, 1991, s. 455—457 ja Bravo-Ferrer Delgado, M. ja La Casta Muñoa, N., asioissa Dzodzi ja Gmurzynska-Bscher annettuja tuomioita koskeva kannanotto, *Common Market Law Review*, 1992, s. 152—159.

14 — Lukuun ottamatta em. asioita Federconsorzi ja Fournier, jotka ovat erityistapauksia yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä (ks. tästä julkisasiamies Jacobsin em. asiassa Fournier esittämän ratkaisuehdotuksen 17—20 kohta sekä hänen em. asioissa Leur-Bloem ja Giloy esittämänsä ratkaisuehdotuksen 77 kohta).

15 — Mainittu edellä alaviitteessä 10.

16 — Mainittu edellä alaviitteessä 10.

17 — Mainittu edellä alaviitteessä 10.

90/434/ETY [18] — jota sovelletaan eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin — soveltamisalaa alankomaalaisten yhtiöiden välisiin "sisäisiin" sulautumisiin.

Lisäksi tämä laajennus tehtiin selvästi sen alan rajoissa, jota direktiivillä pyritään sääntelemään, nimittäin kulutusluottojen alalla. [19]

26. Käsiteltävänä oleva tapaus eroaa ratkaisevasti edellä mainituista tapauksista.

27. Edellä esitetyn perusteella olen sitä mieltä, että pääasian asianosaisten tekemät luottosopimukset kuuluvat direktiivin 87/102/ETY ja erityisesti sen 15 artiklan, jonka mukaan kysymys on vähimmäissääntelystä, soveltamisalaan.

Direktiivissä 87/102/ETY nimittäin säädetään säännösten vähimmäistason yhdenmukaistamisesta. Siinä jäsenvaltiot nimenomaan oikeutetaan pitämään voimassa tai antamaan kuluttajia tehokkaammin suojaavia säännöksiä.

28. Ehdotan näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa olevansa toimivaltainen ratkaisemaan sille osoitetun ennakkoratkaisupyynnön.

Laajentaessaan direktiivin soveltamisalaa henkilöihin ja tilanteisiin, joita direktiivi ei koske nimenomaisesti, Saksan viranomaiset eivät toimineet itsenäisesti tai yksipuolisesti, vaan direktiivin nojalla ja täysin yhteisön lainsäätäjän tarkoituksen mukaisesti. Saksan viranomaisten toteuttama direktiivin soveltamisalan "laajennus" perustuu tässä mielessä yhteisön lainsäädäntöön.

V Vastaus ennakkoratkaisukysymykseen

29. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, voidaanko direktiiviä soveltaa sellaiseen luonnollisen henkilön tekemään takaussopimukseen, joka annetaan liikeyrityksen kolmannelle henkilölle myöntämän luoton takaisinmaksun vakuudeksi.

18 — Eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23 päivänä heinäkuuta 1990 annettu neuvoston direktiivi (EYVL L 225, s. 1).

19 — Ks. julkisasiamies Jacobsin em. asioissa Leur-Bloem ja Giloy antaman ratkaisuehdotuksen 80 kohdassa esittämät perustelut.

30. Kysymys ei näyttäisi olevan yhteisöjen tuomioistuimelle aivan uusi. Asiassa Dietzinger[20] sen käsiteltäväksi saatettiin samankaltainen kysymys, joka koski kuluttajansuojasta "kotimyyntitilanteissa" annettua direktiiviä 85/577/ETY.[21] Tuomioistuin katsoi kuluttajan rahoituslaitoksen toimitilojen ulkopuolella tekemän takaussopimuksen kuuluvan direktiivin 85/577/ETY soveltamisalaan, kun sillä taataan toisen kuluttajan saman direktiivin soveltamisalaan kuuluvan sopimuksen nojalla tekemän velan takaisinmaksu.[22]

31. Yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään siis ratkaisemaan, voidaanko direktiiviä 87/102/ETY tulkita analogisesti direktiivin 85/577/ETY kanssa.

32. Jotta tähän kysymykseen voitaisiin vastata, on ensin tutkittava direktiivin 87/102/ETY sanamuotoa, yleistä rakennetta ja tavoitteita yhteisöjen tuomioistuimen tulkintamenetelmän[23] mukaisesti.

Direktiivin 87/102/ETY sanamuoto

33. Direktiivin 87/102/ETY soveltamisala määritellään nimenomaisesti.

34. Direktiivin 1 artiklan mukaan sitä sovelletaan "luottosopimuksiin", toisin sanoen sellaisiin sopimuksiin, "jonka mukaan luotonantaja myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle luottoa maksun lykkäyksen, lainan tai muun sellaisen taloudellisen järjestelyn muodossa".

35. Tämän määritelmän mukainen "luottosopimuksen" käsite ei kuitenkaan kata takauksia.

36. Takaus on itse asiassa henkilövakuus. Se on tarkemmin sanoen sopimus, jolla henkilö sitoutuu luotonantajalle antamansa takauksen muodossa täyttämään päävelallisen velvoitteet, mikäli tämä jättää ne täyttämättä.[24] Takaus ei siis muodosta direktiivissä tarkoitettua "luottoa", "maksun lykkäystä" tai "muuta taloudellista järjestelyä".

20 — Asia C-45/96, tuomio 17.3.1998 (Kok. 1998, s. I-1199; jäljempänä Dietzinger-tapaus).

21 — Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20 päivänä joulukuuta 1985 annettu neuvoston direktiivi (EYVL L 372, s. 31).

22 — Asia Dietzinger, tuomion 17—22 kohta.

23 — Yhteisöjen tuomioistuimen tulkintamenetelmistä ks. mm. Mertens de Wilmars, J., "Réflexions sur les méthodes d'interprétation de la Cour de justice des Communautés européennes", *Cahiers de droit européen*, 1986, s. 5—20; Fennelly, N., "Legal interpretation at the European Court of Justice", *Fordham international law journal*, 1997, s. 656—679 ja Murray, J., "Observations on the Interpretative Process of the Court of Justice", *Community law in practice. Including facets of consumer protection law*, 1997, s. 41—61.

24 — Ks. Cornu, G., "*Vocabulaire juridique*", Presses universitaires de France, Paris, 1987, s. 125.

37. Jos takaussitoumus ei lisäksi edellytä luotonantajalta tai päävelalliselta mitään vastiketta, kyse on yksipuolisesta sopimuksesta.

38. On totta, että yhteisöjen tuomioistuin totesi Dietzinger-tapauksessa, että sopimuksen yksipuolisuus ei riitä perusteeksi takauksien jättämiselle direktiivin 85/577/ETY soveltamisalan ulkopuolelle. Se täsmensi, että "direktiivin [85/577] sanamuoto ei edellytä, että *sopimuksen tehnyt henkilö on itse* sopimuksen tarkoittamien tavaroiden tai palvelujen *vastaanottaja*". [25]

39. Direktiivi 87/102/ETY sisältää kuitenkin useita säännöksiä, joiden perusteella sen soveltamisala näyttäisi rajoittuvan tiukasti molemminpuolisia velvoitteita sisältäviin sopimuksiin.

Jo "luottosopimuksen" määritelmässä käytetty ilmaus "luotonantaja myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle luottoa" osoittaa, että direktiivillä säännellyt sopimussuhteet ovat kahdenvälisiä.

Samoin direktiivin 1 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan "kulutusluoton kokonaiskustannuksilla" tarkoitetaan "kaikkia kustannuksia, mukaan luettuna korko ja muut maksut, *jotka kuluttajan on maksettava luotosta*". [26]

Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetään lisäksi, että "kirjallisessa sopimuksessa on mainittava — — *kuluttajan maksettavaksi tulevien lyhennysten sekä korkoerien* — — suuruus, lukumäärä ja maksuvälit". [27]

Vielä yksi esimerkki on direktiivin 8 artiklassa, jonka mukaan "kuluttajalla on oikeus täyttää *luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa* ennen sopimuksessa määrättyä ajankohtaa". [28]

40. Säännösten sanamuoto osoittaa, että direktiivissä 87/102/ETY tarkoitetuille sopimuksille on ominaista nimenomaan se, että kyseisillä sopimuspuolilla on molemminpuolisia velvoitteita. Siksi Dietzinger-tapausta ei mielestäni voi tältä osin soveltaa käsiteltävänä olevaan tapaukseen.

41. Edellä mainituilla säännöksillä voidaan täsmentää myös direktiivin 1 artiklassa määriteltyä "kuluttajan" käsitettä.

25 — 19 kohta (kursivointi tässä). Asiassa Dietzinger esittämässään ratkaisuehdotuksessa julkisasiamies Jacobs kuitenkin totesi seuraavaa: "Koko [direktiivin 85/577/ETY] 1 artiklan — — perusteella on ilmeistä, että direktiiviä sovelletaan sellaisiin sopimuksiin, joiden perusteella elinkeinonharjoittaja toimittaa tavaroita tai suorittaa palveluja kuluttajalle" (19 kohta).

26 — Kursivointi tässä.

27 — Kursivointi tässä.

28 — Kursivointi tässä.

Direktiivissä 87/102/ETY esitetty "kuluttajan" määritelmä vaikuttaa nimittäin hyvin laajalta. Sehän viittaa "luonnolliseen henkilöön, jonka — — toimien ei voida katsoa liittyvän hänen elinkeinonsa tai ammattinsa harjoittamiseen". Ensi näkemältä vaikuttaakin siltä, että luonnollinen henkilö, joka takaa kolmannen henkilön velvoitteet muutoin kuin ammattitoimintansa yhteydessä, voitaisiin luokitella direktiivissä tarkoitetuksi kuluttajaksi.

Edellä mainitut säännökset[29] rajoittavat kuitenkin huomattavasti tämän määritelmän soveltamisalaa. Niiden sanamuoto osoittaa selvästi, että direktiivissä kuluttaja on nimenomaan päävelallinen. Kun yhteisön lainsäädännössä viitataan "kuluttajaan", se merkitsee, että tälle asetetaan sellaisia oikeuksia tai velvollisuuksia, jotka on määritelty nimenomaan *luotonsaajalle* tai *luoton vastaanottajalle* kuuluviksi. Lainsäätäjä siis katsoo, että "kuluttajalla" tarkoitetaan direktiivin 87/102/ETY merkityksessä luotonottajaa.

Esityöt vahvistavat tämän tulkinnan. Komission direktiiviehdotuksessa luottosopimus määritellään nimittäin sopimukseksi "jolla luotonantaja myöntää kuluttajalle luottoa — — ja *jonka mukaisesti kuluttaja maksaa luoton takaisin* korkoineen ja muine mahdollisine maksuineen — — ".[30]

42. Koska takaaja ei ole luottosopimuksen osapuolena, häntä ei voida pitää direktiivissä 87/102/ETY tarkoitettuna "kuluttajana".

43. Sanamuodon perusteella tehtävän tulkinnan mukaan direktiiviä 87/102/ETY ei siis voida soveltaa takaussopimuksiin.

Direktiivin 87/102/ETY yleinen rakenne

44. Ranskan hallitus[31] ja komissio[32] korostivat kirjallisissa huomautuksissaan, ettei takauksia ole nimenomaisesti jätetty direktiivin 87/102/ETY soveltamisalan ulkopuolelle. Niitä ei esimerkiksi mainita lainkaan direktiivin 2 artiklassa, jossa lue-

29 — Lienee syytä kerrata, että kyse on direktiivin 87/102/ETY 1 artiklan 2 kohdan a ja d alakohdasta, 4 artiklan 2 kohdan c alakohdasta ja 8 artiklasta.

30 — Muutettu ehdotus neuvoston direktiiviksi kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, 1 artiklan 2 kohdan c alakohta (EYVL 1984, C 183, s. 4, kursivointi tässä). Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

31 — Kirjalliset huomautukset, 4.1 kohta.

32 — Kirjalliset huomautukset, 6 kohta.

tellaan ne sopimukset ja tilanteet, joihin direktiiviä ei sovelleta. Tästä komissio päättelee, ettei yhteisön lainsäätäjä ole ottanut lainkaan kantaa — ei myönteistä eikä kielteistä — takauksiin.

45. Minun on kuitenkin vaikea olla samaa mieltä komission kanssa tästä asiasta.

46. Direktiivi 87/102/ETY sisältää nimittäin useita viittauksia esinevakuuksiin ja henkilövakuuksiin.

Esimerkiksi 2 artiklan 3 kohdassa säädetään, että "mitä edellä [eräissä direktiivin säännöksissä] säädetään, ei sovelleta luottosopimuksiin tai sopimuksiin, jotka sisältävät lupauksen luoton myöntämisestä, jos sopimuksen vakuutena on *kiinnitys* kiinteään omaisuuteen — — ". [33]

Samoin direktiivin liitteessä I luetellaan luottosopimuksen olennaisina sopimusehtoina, jotka jäsenvaltiot voivat vaatia mainitsemaan kirjallisessa sopimuksessa, kuluttajalta "mahdollisesti vaadittu *vakuus*". [34]

33 — Kursivointi tässä.

34 — 1 kohdan vi alakohta ja 4 kohdan ii alakohta (kursivointi tässä).

47. Myös komission neuvostolle esittämissä direktiiviehdotuksissa on vastaavia mainintoja.

Esimerkiksi alkuperäisen komission ehdotuksen mukaan luottosopimuksessa "on oltava olennaiset sopimuslausekkeet sekä erityisesti — — maininta mahdollisesti vaaditusta *vakuudesta*". [35]

Muutetussa direktiiviehdotuksessa edellytettiin samaan tapaan, että "kirjallisessa asiakirjassa on ainakin — — maininta mahdollisesti vaaditusta *vakuudesta*". [36]

48. Nämä viittaukset osoittavat lainsäätäjän olleen direktiivin valmisteluvaiheessa tietoinen esinevakuuksien ja henkilövakuuksien olemassaolosta. Se oli tietoinen etenkin siitä, että luoton saannin ehtona on usein se, että kuluttaja tavalla tai toisella varmistaa velkansa takaisinmaksamisen.

35 — Ehdotus neuvoston direktiiviksi kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, 6 artiklan 2 kohdan a alakohdan 7 alakohta (EYVL 1979, C 80, s. 4, kursivointi tässä). Tässä ja jäljempänä ratkaisuehdotuksessa esitetyt lainaukset direktiiviehdotuksesta on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

36 — Em. muutetun direktiiviehdotuksen 6 artiklan 2 kohdan a alakohdan 7 alakohta (kursivointi tässä).

Näin ollen se tosiseikka, ettei direktiiviin sisälly ainuttakaan "vaaditun vakuuden" asemaa tai kohtelua määrittelevää säännöstä, osoittaa, että lainsäätäjän tarkoituksena on ollut pitää vakuudet direktiivin soveltamisalan ulkopuolella.

49. Lisäksi useat yhteisön toimielimet ovat esittäneet kannanottoja, joista lainsäätäjän tarkoitus käy ilmi vielä selvemmin.

Komissio nimittäin esitti neuvostolle vuosina 1995 ja 1997 kaksi kertomusta direktiivin 87/102/ETY täytäntöönpanosta ja siitä, miten jäsenvaltiot olivat saattaneet sen osaksi kansallista oikeusjärjestystään. [37]

Näissä kahdessa kertomuksessa se toteaa, että vaikka *direktiivi 87/102/ETY ei koske takaajia*, monet jäsenvaltiot ovat antaneet heitä koskevia määräyksiä. Komissio ehdottaa, että jotkin direktiivissä säädetyt tiedonantovelvoitteet laajennetaan takaajiin. [38]

Euroopan parlamentti antoi 11.3.1997 päätöslauselman komission ensimmäisestä kertomuksesta. Siinä se "viittaa siihen, että *laajennettaessa* tiettyjen direktiivissä 87/102/ETY mainittujen velvoitteiden sovellusalaa *kattamaan myös takaajat*, huomiota on kiinnitettävä olennaisiin eroavaisuuksiin verrattaessa tilannetta — — luottoa ottaviin henkilöihin". [39]

50. Kuten panimo aivan oikein korosti, komissio ja parlamentti tarkastelevat edellä mainituissa asiakirjoissa, onko direktiivin säännöksiä de lege ferenda laajennettava henkilövakuuksiin. Tästä seuraa, että takaukset jäävät de lege lata direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

51. Tarkastelen seuraavaksi direktiivin 87/102/ETY muita säännöksiä sen perusteella, mihin tavoitteisiin niillä pyritään.

37 — Komission kertomus direktiivin 87/102/ETY täytäntöönpanosta, 11.5.1995 (KOM(95) 117 lopullinen) ja komission kertomus direktiivin 87/102/ETY täytäntöönpanosta, 24.9.1997 — KOM(95) 117 lopullinen, 11.5.1995. Tiivistelmä kannanotoista ja huomautuksista (KOM(97) 465 lopullinen).

38 — Em. 11.5.1995 annettu kertomus, 345 kohta (kursivointi tässä). Komissio vahvisti em. 24.9.1997 antamassaan kertomuksessa näin: "Koska *takaajilla* on usein huonompi oikeusturva kuin luotonottajalla — — ja koska he *eivät kuulu direktiivin 87/102/ETY soveltamisalaan*, useat jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön erilaisia takaajien suojelun muotoja. Kertomuksessa ehdotetaan, että tiettyjä direktiivissä säädettyjä tiedonantovelvollisuuksia laajennettaisiin takaajiin." (80 kohta, kursivointi tässä.)

39 — Euroopan parlamentin päätöslauselma komission kertomuksesta direktiivin 87/102/ETY täytäntöönpanosta, 11.3.1997 (KOM(95)0117 — C4-0185/95) (EYVL C 115, s. 27, 16 kohta, kursivointi tässä).

Direktiivin 87/102/ETY tavoitteet

52. Direktiivin 87/102/ETY yleisenä tavoitteena on kuluttajien suojelu.[40] Sen johdanto-osassa todetaan seuraavaa:

"Euroopan talousyhteisön toimintaohjelmissa kuluttajansuojaa ja kuluttajavalistusta koskevaksi politiikaksi edellytetään erityisesti kuluttajien suojaamista kohtuuttomilta luottoehdoilta ja kulutusluottoja koskevien yleisten ehtojen yhdenmukaistamisen suorittamista kiireellisenä hankkeena; [johdanto-osan 6. perustelukappale]

kulutusluottoja koskevat erot lainsäädännössä ja käytännöissä johtavat epäyhtenäiseen kuluttajansuojaan eri jäsenvaltioissa" [johdanto-osan 7. perustelukappale].

53. Tarkemmin sanottuna direktiivillä 87/102/ETY pyritään tarjoamaan kuluttajalle riittävästi tietoa luottoehdoista ja -kustannuksista.[41] Sen johdanto-osan 9. perustelukappaleessa esitetään nimittäin seuraavaa:

"kuluttajan olisi saatava riittävästi tietoa luottoehdoista ja -kustannuksista sekä omista velvoitteistaan; hänelle olisi ilmoitettava muun muassa todellinen vuosikorko tai, jollei se ole mahdollista, kuluttajan maksettaviksi tulevien luottokustannusten yhteismäärä; kunnes päätetään yhteisön todellisen vuosikoron laskentamenetelmästä tai -menetelmistä, jäsenvaltion olisi voitava säilyttää nykyiset tätä korkoa koskevat laskentamenetelmänsä tai -käytäntönsä taikka, jollei tämä ole mahdollista, säädettävä kulutusluoton kokonaiskustannusten ilmoittamisesta kuluttajille".[42]

54. Useimmilla direktiivin säännöksillä pyritään siis siihen, että kuluttaja saisi tarkat tiedot luoton kustannuksista ja siihen liittyvistä maksuista.

Direktiivin 3 artiklassa säädetään, että jokaisessa elinkeinonharjoittajan toimitiloissa esillä olevassa tarjouksessa, johon

40 — Direktiivillä 87/102/ETY on toinenkin tavoite, nimittäin "kulutusluottoja koskevien yhtenäismarkkinoiden luominen" (johdanto-osan 5. perustelukappale). Siksi sillä pyritään ehkäisemään yhteisöön sijoittautuneiden luotonantajien välisen kilpailun vääristyminen (johdanto-osan 2. perustelukappale) sekä poistamaan sellaisten tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden esteet, joita kuluttaja voi hankkia luotolla (johdanto-osan 4. perustelukappale).

41 — Direktiivissä 87/102/ETY pyritään myös asettamaan tiettyjä vaatimuksia, joita sovelletaan kaikkiin luottomuotoihin (johdanto-osan 10. perustelukappale).

42 — Direktiiviä 87/102/ETY muutettiin direktiiveillä 90/88/ETY ja 98/7/EY, joilla otettiin käyttöön sama todellisen vuosikoron laskemismenetelmä koko yhteisön alueella.

sisältyy maininta luoton kustannuksista — kuten korkokannasta — on mainittava "todellinen vuosikorko". [43]

Samoin direktiivin 4 artiklassa edellytetään, että luottosopimus on tehtävä kirjallisesti. Kirjallisessa sopimuksessa kuluttajalle on muun muassa ilmoitettava tämän maksettavaksi tulevien lyhennysten sekä korkoerien ja muiden maksujen suuruus, lukumäärä ja maksuvälit. Sopimuksessa on mainittava myös sellaiset luoton kustannukset, joita ei ole otettu huomioon todellista vuosikorkoa laskettaessa mutta jotka kuluttajan on maksettava. Lisäksi kirjallisessa sopimuskappaleessa on mainittava "muut olennaiset sopimusehdot". Näistä ehdoista direktiivin liitteessä I mainitaan esimerkiksi luottoraja, takaisinmaksuehdot, käteishinta ja luottosopimuksen perusteella maksettava hinta, mahdollinen käteismaksuosuus sekä maksuerien lukumäärä, suuruus ja eräpäivät, kuluttajalta luoton takaisinmaksamisen vakuudeksi mahdollisesti vaadittavan vakuutuksen kustannukset jne.

Tällaisista ilmoitusvelvoitteista säädetään myös direktiivin 6 artiklassa. Sen 1 kohdan mukaan "kuluttajalle on silloin, kun on sovittu luotosta, jonka luottolaitos — — myöntää ennakkonostoina muulta avistatililtä — — , ilmoitettava joko sopimusta tehtäessä tai sitä ennen — — mahdollinen luottoraja [sekä] vuotuinen korkokanta ja maksut — — ". Sen 2 kohdassa täsmennetään seuraavaa: "Lisäksi kuluttajalle on sopimuksen voimassaoloaikana ilmoitettava kaikista vuotuista korkokantaa tai veloitettavia maksuja koskevista muutoksista silloin, kun tällaisia muutoksia tapahtuu."

55. Kaikilla näillä säännöksillä pyritään antamaan kuluttajalle täsmälliset tiedot tämän velvoitteiden laajuudesta. Tarkoituksena on etenkin, että kuluttaja tietää tarkalleen, minkä suuruinen summa hänen on luottosopimuksen nojalla suoritettava tai maksettava takaisin.

56. Tästä päätellen direktiivin tavoitteena on erityisesti mahdollistaa se, että kuluttaja voi tehdä ja täyttää luottosopimuksen täysin tietoisena sitä koskevista seikoista. Sillä pyritään siis suojelemaan kuluttajaa tietyiltä kulutusluottoihin sisältyviltä riskeiltä, kuten mahdollisilta kulutusluottoja elinkeinotoiminnassaan myöntävien luotonantajien väärinkäytöksiltä, harkitsemattomasti tehdyiltä maksusitoumuksilta tai siltä, mitä voitaisiin kutsua "kuvitelluksi ostovoimaksi".

57. Direktiivin teleologinen tulkinta siis vahvistaa, että sen pääasiallisena tarkoituksena on suojella luotonottajaa.

43 — On syytä kerrata, että direktiivin 87/102/ETY määritelmän mukaan "todellisella vuosikorolla" tarkoitetaan "kulutusluoton kokonaiskustannuksia vuosikorkona luoton määrälle laskettuna 1 a artiklassa säädetyllä tavalla" [1 artiklan 2 kohdan e alakohta].

58. Jotkut asian käsittelyyn osallistuneet osapuolet [44] kuitenkin esittivät, että direktiivin 87/102/ETY tarkoituksena on antaa kuluttajille korkein mahdollinen suoja.

Ne väittivät, että direktiivissä säädettyä suojaa on laajennettava takaajiin, silloin kun nämä sitoutuvat takaukseen yksityisesti eikä takausta anneta elinkeino- tai ammattitoiminnan yhteydessä. Kulutusluotoissa takaaja joutuu nimittäin "heikkoon" asemaan luotonsaajaan verrattuna. Takaajana on usein joku luotonsaajan läheisistä — ystävä tai sukulainen — joka tekee sitoumuksen tunnesyiden vuoksi. Tarve suojella takaajaa on sitäkin suurempi silloin, kun tämä suostuu ottamaan vastuun luoton takaisinmaksamisesta saamatta vastineeksi vastavuoroista sitoumusta luotonantajalta tai päävelalliselta.

59. Yhdyn pitkälti näiden osapuolten esittämiin huolenaiheisiin. Kuitenkin riippumatta siitä, ettei direktiiviä 87/102/ETY ole tarkoituskaan soveltaa henkilötakauksiin, minusta vaikuttaa siltä, ettei takaajia pystytä suojaamaan riittävästi sillä, että direktiivin soveltamisalaa laajennetaan osapuolten esittämällä tavalla.

60. Henkilötakaajia uhkaavat riskit ovat nimittäin luonteeltaan erilaisia kuin kulutusluottoihin sisältyvät riskit. Henkilötakauksissahan riskit liittyvät pääasiallisesti päävelallisen maksukyvyttömyyteen ja epätietoisuuteen siitä, miten takausjärjestelmä toimii.

61. Henkilötakaajien riittävä suoja edellyttäisi, että heille annettaisiin tietoa aivan muista seikoista kuin luoton ehdoista ja kustannuksista. Kuten Saksan [45] ja Suomen hallitukset [46] perustellusti korostivat, tiedot olisi annettava erityisesti luotonottajan maksukyvystä, takausta sääntelevästä oikeudellisesta järjestelmästä (yleinen järjestelmä, toissijainen takaus, yhteisvastuullinen takaus jne.) ja siitä, millä edellytyksillä takaaja voidaan velvoittaa maksamaan luotto takaisin. Jos luotonottaja on ottanut vakuutuksen luottonsa takaisinmaksun vakuudeksi, voi olla hyödyllistä ilmoittaa myös mahdollisista oikeussuojakeinoista, joita takaajalla on käytettävissään vakuutuksenantajaa vastaan.

62. Tältä kannalta katsottuna direktiivissä 87/102/ETY säädetyt tiedottamisvelvoitteet eivät näyttäisi soveltuvan sellaisten henkilötakaajien tarpeisiin, jotka sitoutuvat yksityishenkilöinä takaamaan kulutusluoton takaisinmaksamisen.

44 — Ks. mm. komission huomautukset (7 kohta), Siepertin huomautukset (III.6 kohta) ja Ranskan hallituksen suullisen menettelyn aikana esittämä.

45 — Huomautukset, 15 ja 18 kohta.

46 — Huomautukset, 9 kohta.

63. Useat asian käsittelyyn osallistuneet osapuolet [47] huomauttivat lisäksi, että takaus liittyy läheisesti luottosopimukseen. Ne totesivat yhteisöjen tuomioistuimen tulleen Dietzinger-tapauksessa antamassaan tuomiossa tämän yhteyden vuoksi siihen tulokseen, että takaukset voivat kuulua direktiivin 85/577/ETY soveltamisalaan.

Edellä mainitussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että " — — luoton myöntäminen on palvelu, ja takaussopimus on olemassa vain liitännäisesti päävelkaa koskevaan sopimukseen nähden, jonka ennakkoehto se on käytännössä useimmiten". [48]

Yhteisöjen tuomioistuin päätti seuraavaa: "Ottaen huomioon luottosopimuksen ja sen täyttämisen takaavan takauksen välisen läheisen yhteyden sekä sen seikan, että velan takaisinmaksun takaava henkilö saattaa olla yhteisvastuullinen velallinen tai takaaja, ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että takaus kuuluu direktiivin [85/577/ETY] soveltamisalaan." [49]

64. Takauksella todellakin on läheinen yhteys luottosopimukseen kahdessa suhteessa.

Taloudellisella tasolla luotto- ja rahoituslaitokset asettavat usein luoton myöntämisen ehdoksi sen, että luotonsaaja pystyy varmistamaan velkansa takaisinmaksamisen esinevakuudella tai henkilövakuudella.

Oikeudellisella tasolla takaus on pääsopimukseen — eli luottosopimukseen — nähden liitännäinen sopimus. Luotonantajan mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin takaajaa vastaan on siis riippuvainen päävelan, jonka suorittaminen sillä taataan, olemassaolosta ja laajuudesta.

65. En kuitenkaan ole täysin vakuuttunut syistä, joiden vuoksi yhteisöjen tuomioistuin päätteli tämän läheisen yhteyden perusteella takausten voivan kuulua direktiivin 85/577/ETY soveltamisalaan.

Yhteisöjen tuomioistuin on perustellut tämän kohdan hyvin niukasti asiassa Dietzinger antamassaan tuomiossa. Perusteluissa rajoitutaan joihinkin takaukseen liittyviin ominaisuuksiin — nimittäin luottosopimuksen ja takauksen väliseen läheiseen yhteyteen sekä siihen, että "velan takaisinmaksun takaava henkilö" saattaa olla yhteisvastuullinen velallinen tai takaaja — joista johdetaan lähes automaattisesti periaate, jonka mukaan takaussopimus voi kuulua direktiivin 85/577/ETY soveltamisalaan.

47 — Ks. Espanjan hallituksen huomautukset (8 kohta), Ranskan hallituksen huomautukset (4.2 kohta), komission huomautukset (III.1 kohta) ja Siepertin huomautukset (III.4 kohta).

48 — Tuomion 18 kohta.

49 — Tuomion 20 kohta.

Viittaus takauksen liitännäisluonteeseen tosiaan osoittaa, että Dietzinger-tapauksessa sovelletaan erikoisella tavalla periaatetta, jonka mukaan sivuvaateeseen sovelletaan samaa sääntöä kuin päävaateeseen (accessorium sequitur principale).[50] Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että jos luottosopimus kuuluu direktiivin 85/577/ETY soveltamisalaan, takaussopimusta on silloin kohdeltava samalla tavalla kuin pääsopimusta.

66. Mielestäni vaikuttaa kuitenkin siltä, että tämä seikka ei tässä tapauksessa riitä perusteeksi takausten sisällyttämiseen direktiivin 87/102/ETY soveltamisalaan.[51] Direktiivin 87/102/ETY sanamuodosta, yleisestä rakenteesta ja tavoitteista seuraa selvästi, ettei sitä voida soveltaa sellaiseen takaussopimukseen, joka tehdään kulutusluoton takaisinmaksun vakuudeksi.

67. Julkisasiamies Jacobs korosti aivan oikein Dietzinger-tapauksesta antamassaan ennakkoratkaisussa seuraavaa:

" — — on tietenkin riidatonta, että direktiivin [85/577/ETY] tavoitteena on kuluttajansuoja. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että direktiivillä [85/577/ETY] suojellaan kaikkia kuluttajia kaikissa olosuhteissa: muiden kuluttajansuojaa koskevien direktiivien tavoin tätä direktiiviä [85/577/ETY] sovelletaan vain tiettyihin oikeustoimiin".[52]

68. Direktiiviä 87/102/ETY sovelletaan tässä asiassa luottosopimuksiin. Takaussopimuksiin sitä ei mielestäni voida soveltaa.

69. Lopuksi haluan — kuten julkisasiamies Jacobs edellä mainitussa ratkaisuehdotuksessaan[53] esitti — huomauttaa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle siitä, että antamani ratkaisu ei estä sitä tulkitsemasta VerbrKrG:ta eri tavalla. Direktiivin 87/102/ETY 15 artiklan nojalla jäsenvaltiot voivat nimittäin pitää voimassa tai antaa kuluttajia tehokkaammin suojaavia säännöksiä, jotka ovat sopusoinnussa niille perustamissopimuksen mukaan kuuluvien velvoitteiden kanssa. Näin ollen mikään yhteisön oikeuden säännös ei estä Landgericht Potsdamia toteamasta, että takaussopimus voi kuulua *Saksan lain* nojalla *VerbrKrG:n* soveltamisalaan.

50 — Tämän tulkinnan vahvistaa Dietzinger-tapauksen 22 kohta, jossa yhteisöjen tuomioistuin toteaa seuraavaa: " — — direktiivin [85/577/ETY] 1 artiklan sanamuodosta sekä takauksen liitännäisestä luonteesta seuraa, että direktiivin [85/577/ETY] soveltamisalaan voi kuulua ainoastaan sellainen takaus, joka liittyy sopimukseen, jolla kuluttaja on tehnyt kotimyynnissä sitoumuksen elinkeinonharjoittajan kanssa saadakseen tältä tavaroita tai palveluja."

51 — Direktiivistä 85/577/ETY ks. julkisasiamies Jacobsin asiassa Dietzinger annetussa ratkaisuehdotuksessa esittämät perustelut.

52 — Ratkaisuehdotuksen 39 kohta.

53 — Ratkaisuehdotuksen 43 kohta.

Ratkaisuehdotus

70. Edellä olevan perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Landgericht Potsdamin esittämään kysymykseen seuraavasti:

Luonnollisen henkilön muuten kuin elinkeino- tai ammattitoimintatarkoituksessa tekemä takaussopimus, joka on tehty luotonantajan kolmannelle osapuolelle myöntämän velan takaisinmaksun vakuudeksi, ei kuulu kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 87/102/ETY soveltamisalaan.